

**LIETUVOS LENKŲ RINKIMŲ AKCIJOS –
KRIKŠČIONIŠKŲ ŠEIMŲ SAJUNGOS FRAKCIJOS 2012 – 2016 M.
SEIMO KADENCIJOS ATASKAITA**

2016 m. liepos 8 d.

Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA

Po 2012 metų Seimo rinkimų 2012 m. lapkričio 22 d. Lietuvos Respublikos Seime susikūrė Lietuvos lenkų rinkimų akcijos frakcija (toliau - LLRA frakcija arba LLRA-KŠS frakcija, arba frakcija). Rinkimų rezultatai lėmė, kad į Seimą pateko aštuoni Lietuvos lenkų rinkimų akcijos rinkimų sąrašo atstovai.

LLRA frakcijoje dirba aštuoni Seimo nariai. Keturi LLRA Frakcijos nariai Seime dirba jau antrą kadenciją, tai Michal Mackevič, Jaroslav Narkevič, Irina Rozova ir Leonard Talmont, o Zbigneu Jedinskij, Rita Tamašunienė, Vanda Kravčionok ir Juzef Kvetkovskij, pirmą kadenciją.

LLRA FRAKCIJA:

	<p>RITA TAMAŠUNIENĖ</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos seniūnė Biudžeto ir finansų komitetas, Komiteto narė</p> <p>Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisija, Komisijos narė</p> <p>Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija, Komisijos narė</p>
	<p>VANDA KRAVČIONOK</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos seniūnės pavaduotoja Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, Komiteto narė</p> <p>Antikorupcijos komisija, Komisijos narė</p>

	<p>IRINA ROZOVA</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos narė</p> <p>Sveikatos reikalų komitetas, Komiteto narė</p> <p>Jūrinių ir žuvininkystės reikalų komisija, Komisijos narė</p>
	<p>JAROSLAV NARKEVIČ</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos narys</p> <p>Seimo Pirmininko pavaduotojas</p> <p>Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas, Komiteto narys</p> <p>Europos reikalų komitetas, Komiteto narys</p> <p>Jaunimo ir sporto reikalų komisija, Komisijos narys</p>
	<p>Leonard Talmont</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos narys</p> <p>Žmogaus teisių komitetas, Komiteto narys</p> <p>Etikos ir procedūrų komisija, Komisijos pirmininkas</p>

--	--

	<p>ZBIGNEV JEDINSKIJ</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos narys</p> <p>Ekonomikos komitetas, Komiteto narys</p> <p>Energetikos komisija, Komisijos narys</p> <p>Konstitucijos komisija, Komisijos narys</p>
	<p>MICHAL MACKEVIČ</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos narys</p> <p>Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas, Komiteto pirmininko pavaduotojas</p> <p>Kriminalinės žvalgybos parlamentinės kontrolės komisija, Komisijos narys</p>
	<p>JUZEF KVETKOVSKIJ</p> <p>LLRA-KŠS frakcijos narys</p> <p>Socialinių reikalų ir darbo komitetas, Komiteto narys</p> <p>Peticijų komisija, Komisijos narys</p>

LLRA frakcija 2012-2016 Seimo kadenciją pradėjo būdama valdančiojoje koalicijoje. Tuomet pagal koalicijos sutartį LLRA frakcijos narys Jaroslav Narkevič buvo deleguotas užimti Seimo pirmininko pavaduotojo postą, frakcijos nariui Leonardui Talmontui buvo patikėtas Žmogaus teisių komiteto pirmininko postas, frakcijos nariui Michalui Mackevič buvo patikėtas Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko pavaduotojo

postas. LLRA atstovai buvo deleguoti į Energetikos ministro, Kultūros, Žemės ūkio, Energetikos, Susisiekimo ir Švietimo ir mokslo ministerijų viceministrų postus.

2014 m. rugsėjo 10 d. LLRA frakcija Seime būdama ištikima demokratinėms ir krikščioniškoms vertybėms, savo vykdomai politikai, kuri pagrįsta skaidrumo, sąžiningumo, lygiateisiškumo ir socialinio teisingumo principais bei Lietuvos lenkų rinkimų akcijos 2012 metų Seimo rinkimų programinėmis nuostatomis, netoleruodama jokių verslo, finansinių ir korupcinių interesų valstybės valdymo struktūrose ir nepasiduodanti jų įtakai, nesitaikstydam su didžiausio koalicijos partnerio t.y. Socialdemokratų partijos vykdomu diktatu ir nevykdoma Vyriausybės programa, paliko valdančiąją keturių partijų koaliciją ir pasiskelbė Seimo daugumai nepriklausančia frakcija.

LLRA frakcija visą kadenciją buvo tos pačios sudėties. LLRA frakcija Seime išsiskiria iš kitų Seimo frakcijų politine atsakomybe, tvirta pozicija, vieningais sprendimais balsuojant aktualiais visuomenės klausimais.

2016 m. gegužės 10 d. LLRA frakcija išplėtė frakcijos pavadinimą ir tapo Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija.

Iki Liepos 8 d. Seimas turėjo 8 eilines sesijas ir 2 neeilines. Buvo surengti 427 Seimo posėdžiai.

Iki Liepos 8 d. LLRA - KŠS frakcijoje įvyko 177 frakcijos posėdžiai. Mūsų frakcijos nariai aktyviausiai iš visų frakcijų dalyvavo Seimo posėdžiuose ir balsavimuose bei pasekė 61 proc. pagal šį rodiklį. Kitų frakcijų dalyvavimo procentas yra 40-50 proc. Mūsų frakcijos nariai kartu pateikė net 445 įstatymų projektus, 788 kartus išsakė savo pozicijas Seimo plenarinių posėdžių metu.

LLRA-KŠS frakcija iki liepos 8 d. kadencijos metu surengė 30 spaudos konferencijų, kurios buvo skiriamos įvairiems klausimams ir politinėms aktualijoms.

Frakcijos nariai taip pat aktyviai dalyvavo laikinose komisijose, kurios įprastai yra sudaromos atitinkamam laikui ir sprendžia tam tikrus klausimus, kurie tuo metu yra aktualūs ir rezonansiniai.

II. RINKIMŲ PROGRAMOS VYKDYMAS

2012 m. rugpjūčio 28 d. LLRA delegatų konferencijoje priimta LLRA partijos rinkimų programa, kurios nuostatos po Seimo rinkimų tapo LLRA-KŠS frakcijos darbo planu ketverių metų Seimo kadencijai. LLRA-KŠS frakcija nuosekliai ir principingai laikėsi savo programos, daugelis nuostatų iš LLRA-KŠS programos buvo perkeltos į šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programą, kurią įgyvendinti sutarė politinė dauguma ir

patvirtino Seimas. Deja Vyriausybė nevykdė didesnės dalies savo patvirtintos programos, tai tik patvirtina, kad pasitraukimas iš valdančiosios koalicijos buvo teisingas LLRA sprendimas.

VALSTYBĖS VALDYMAS

Valstybės, jos piliečių gerovė, patraukli ir saugi gyvenamoji aplinka yra efektyvaus, sąžiningo ir teisingo valstybės valdymo rezultatas.

LLRA – KŠS frakcijos Seimo nariai, kartu su kitais Seimo nariais 2014 metais parengė ir užregistravo Konstitucijos 55 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siekiama sumažinti parlamentarų skaičių nuo 141 iki 101. Seimo narių skaičius proporcingai atitiktų Lietuvos situaciją ir esamą rinkėjų skaičių, bei taupytų valstybės lėšas. Frakcijos nariai 2015 metų pavasarį balsavimo metu vieningai palaikė šį siūlymą, tačiau Seimas balsų dauguma atmėtė šį projektą.

2013 m. lapkričio 21 d. LLRA-KŠS frakcija vienintelė iš visų Seimo frakcijų vieningai balsavo prieš Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo pakeitimą, kuris numatė atlyginimų padidėjimą Seimo nariams.

Siekdama užtikrinti, kad visos net ir mažiausios bendruomenės ir visi gyventojai būtų geriau atstovaujami savo išrenkamų atstovų, bei jų balsas būtų girdimas, taip pat atsižvelgdama į kitų demokratinių šalių praktiką LLRA-KŠS frakcija rengia Vietos savivaldos įstatymo pataisas, numatančias antrąjį savivaldos lygį. Įstatymo pakeitimas numato kas ketverius metus visuotiniu balsavimu rinkti seniūnijų tarybas.

MOKESČIŲ SISTEMA

Mokesčių sistema turi tarnauti pagrindiniam valstybės tikslui – didinti visuomenės gerovę. Siekiant šio tikslo, mokesčių sistema visų pirma turėtų būti socialiai teisinga: didžiausią mokesčių naštą turėtų nešti labiausiai pasiturintys žmonės. Taip yra todėl, kad pajamų nelygybė pati savaime mažina visuomenės gerovę, nes socialiniu požiūriu vienas persivalgęs, o kitas badaujantis yra visada blogiau negu du saikingai sotūs piliečiai.

Frakcija nuolat akcentuoja rengiant valstybės biudžeto projektus, efektyvesnio lėšų paskirstymo principą, siekiant didinti savivaldybių biudžetus teikiant viešąsias paslaugas gyventojams, susieti gyventojų pajamas su vidutiniu darbo užmokesčiu ir užtikrinti nuolatinį augimą.

LLRA frakcijos nariai 2013 metais užregistravo Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimą, kuris numatė PVM sumažinimą viešbučių paslaugoms nuo 21 proc. iki 9

proc., kurti darbo vietas ir pagerinti konkurencingumą regione. Seimas šį įstatymo projektą priėmė.

2015 metų vasarą LLRA-KŠS frakcija užregistravo Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimą, kuriuo siūloma nustatyti lengvatinį 5 procentų PVM tarifą pagrindiniam būtiniausių maisto produktų krepšeliui. Priėmus įstatymo projektą sumažėtų pirmo būtinumo maisto produktų (pieno, duonos, mėsos, žuvies ir kt. produktų) kainos, kas sumažintų mažiausiai pajamų gaunančių Lietuvos gyventojų mokestinę naštą ir užtikrintų galimybę didinti perkamąją galią. 2016 m. kovą LLRA-KŠS frakcijos seniūnė pristatė šį projektą Seimui ir jam buvo pritarta po pateikimo.

2013 metais LLRA-KŠS frakcijos nariai įregistravo įstatymo projektą, kurio tikslas - padidinti asignavimus vietinės reikšmės keliams nuo 20 iki 30 proc. ir veiksmingiau paskirstyti lėšas kelių statybai ir techninei priežiūrai. Šis įstatymo projektas Seime priimtas 2013 m. gruodį ir jau nuo 2014 metų vietinės reikšmės keliams skiriamas didesnis finansavimas.

2016 m. pavasarį LLRA-KŠS frakcijos nariai įregistravo Mokesčio finansų įstaigoms įstatymą, kurio tikslas finansų įstaigas (bankus) ir draudimo įmones apmokestinti mokesčiu, kuriuo bus apmokestintas minėtų subjektų turtas. Šio projekto tikslas papildomos valstybės biudžeto pajamos, kuriomis būtų finansuojamos išlaidos socialinėms reikmėms ir kryptingai šeimos politikai įgyvendinti (120 Eur išmokoms vaikams, Šeimos kortelės projekto finansavimui, pensijų padidinimui ir kitiems valstybės poreikiams tenkinti). Projektas numato didesnę nei iki šiol finansų institucijų prisidėjimą prie šalies biudžeto pajamų.

2016 m. pavasarį LLRA-KŠS frakcijos nariai parengė Mažmeninės prekybos mokesčio įstatymo projektą, kurio tikslas yra apmokestinti didelius mažmeninės prekybos tinklus. Projektas numato didesnę nei iki šiol mažmeninės prekybos įmonių ir jų tinklų, turinčius milijoninius pelnus, prisidėjimą finansuojant šalies biudžeto išlaidas. Siekiama skatinti verslą būti atsakingu ir prisidėti prie valstybės ir jos piliečių gerovės proporcingai uždirbamoms pajamoms.

ŠVIETIMAS

Švietimas tai pamatinis visuomenės raidos veiksnys, visų socialinių reformų pagrindas, kuriuo siekiama suformuoti jaunai asmenybei visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam visą gyvenimą tobulinti savo gebėjimus. Mokymasis laikomas

prigimtinė kiekvieno žmogaus teise, o švietimas - prioritetinga visuomenės raidos sritis remiama valstybės.

Kadencijos metu LLRA-KŠS frakcija aktyviai dirbo švietimo sistemos gerinimo labui, daug dėmesio skirdama tautinių mažumų švietimo situacijos išsaugojimui. Frakcijos nariai registravo įstatymų bei nutarimų projektus, kurie numato tiek visų mokyklų, tiek tautinių mažumų mokyklų mokinio krepšelio dydį atstatyti į prieškrizinį lygį, kadangi 2009 metais sumažintas tiek bendras, tiek tautinių mažumų mokyklų mokinio krepšelis, neužtikrina ugdymo kokybės.

Frakcija 2015 metais parengė ir įregistravo nutarimą ir rezoliuciją dėl ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų atlyginimų suvienodinimo su mokytojų atlyginimais. Šis teisės aktas buvo priimtas. Švietimo ir mokslo ministerija teikdama paraišką valstybės biudžetui numato lėšas skirtumui išlyginti.

Frakcija 2013 metais registravo Švietimo įstatymo 31 straipsnio 1, 2, 3 dalių pakeitimo įstatymo projektą, kuris užtikrintų privalomą tikybos dėstymą mokyklose. Religinis ugdymas svarbus veiksnyss ugdant bendražmogiškąsias, krikščioniškąsias vertybes ir užkertant kelią vaikų bei jaunimo nusikalstamumui.

Frakcija aktyviai dirbo 2015 metais priimant projektą dėl Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo 41 straipsnio 2 ir 6 dalių pakeitimo įstatymo projekto, kurio tikslas buvo suteikti Lietuvos Respublikos savivaldybių teiktoms akredituoti, perspektyvioms švietimo įstaigoms daugiau laiko (iki 2017 m.) pasiruošti vidurinio ugdymo programų akreditacijai.

Frakcijos nariai dalyvavo Vaiko gerovės parlamentinės grupės veikloje, rengiant Švietimo įstatymo eilės straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kurio tikslas yra tobulinti galiojančią vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros sistemą ir sukurti tinkamas sąlygas elgesio problemų turinčių vaikų resocializacijai ir integracijai į bendruomenę.

2016 metais frakcijos nariai parengė ir registravo Švietimo įstatymo projektus, kuriais siekiama sudaryti sąlygas asmenims, gyvenantiems teritorijose, kuriose tradiciškai arba gausiai gyvena tautinėms mažumoms priklausantys asmenys, tęsti mokymąsi valstybine ir tautinių mažumų kalbomis, užtikrinant lygių galimybių principą bei užtikrinti bendrojo lavinimo mokykloms, lietuvių kalbos mokėjimą pagal švietimo ir mokslo ministro patvirtintas programas atsižvelgiant į nevienodas lietuvių gimtosios kalbos ir valstybinės lietuvių kalbos vartojimo ir mokymosi sąlygas.

2015 m. balandžio 24 d. frakcijos nariai surengė konferenciją „Suvienodintas lietuvių kalbos egzaminas – iššūkis ir pasekmės abiturientui, mokytojui, mokyklai“, kurios tikslas buvo aptarti Švietimo įstatymo pakeitimų įtaką tautinių mažumų švietimo procesui,

atsižvelgiant į problemas ir iššūkius, su kuriais susidūrė tautinių mažumų mokyklų mokiniai, mokytojai ir pačios švietimo įstaigos po lietuvių kalbos mokymo programų ir egzamino suvienodinimo.

2016 m kovo 16 d. Seime vyko LLRA - KŠS frakcijos narių surengta konferencija „Tautinių mažumų švietimas Lietuvoje: patirtis, dabartis, ateitis“, kurioje Seimo nariai, Vyriausybės, Švietimo ir mokslo ministerijos atstovai, tautinių mažumų mokyklų bendruomenės aptarė tautinių mažumų švietimo problematiką ir pasiekimus.

Frakcija visada aktyviai rėmė ir palaikė lenkų ir rusų dėstoma kalba mokyklų bendruomenių protesto akcijas.

ŽEMĖS ŪKIS IR ŽEMĖS NUOSAVYBĖS GRAŽINIMAS

Žemės ūkis yra viena svarbiausių šalies ūkio strateginių sričių. Jis svarbus ekonominiu, socialiniu, etnokultūriniu bei gamtosaugos požiūriu.

LLRA-KŠS frakcija dar 2013 metais palaikė Seimo rezoliuciją dėl valstybės nuoseklios politikos dėl genetiškai modifikuotų organizmų, kurioje siūlo Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskelbti principinę poziciją dėl GMO ribojimo kaip vieną iš pagrindinių sveikatos, aplinkos apsaugos ir žemės ūkio politikos tikslų.

Frakcija ragino Vyriausybę ir Žemės ūkio ministeriją efektyviau derėtis dėl palankesnės ES paramos žemdirbiams ir ūkininkams, reikalauti kompensacinių priemonių pieno gamintojams dėl nuostolių dėl embargo.

LLRA –KŠS frakcija kadencijos metu aktyviai dirbo žemės nuosavybės gražinimo klausimais.

Frakcija 2013 metais parengė ir registravo Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5 ir 12 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, kuriuo siekiama pagreitinti nuosavybės teisių atkūrimo į žemę procesą bei įvykdyti įsipareigojimus piliečiams gražinant jų nuosavybę. Projektas numatė prailginti žemės gražinimo terminą bei reglamentavo gražinimo būdus (pinigine išraiška, užstatytu žemės sklypu, mišku, žemės ūkio paskirties sklypu). Šį įstatymo projektą Seimo narių dauguma buvo atmestas.

Frakcija 2014 metais registravo Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5, 12, 16 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, kurio tikslas yra pagreitinti nuosavybės teisių atkūrimo į žemę procesą, įvykdyti įsipareigojimus piliečiams gražinant jų nuosavybę bei išplėsti atlyginimo už

valstybės išperkama žemė, turėta miestuose, būdus, užtikrinant nuosavybės teisių atkūrimą piliečiams, kurių žemė miestuose priskirta valstybės išperkamai žemei. Projektas numato, kad miesto teritorijos neužstatyta žemė, kuri išnuomota fiziniams ir juridiniams asmenims, personalinėms įmonėms, gražinama natūra nutraukiant valstybinės žemės nuomos sutartis prieš terminą. Miesto teritorijoje užstatyta žemė, kuri naudojama arba nuomojama fiziniams ir juridiniams asmenims, personalinėms įmonėms nuosavybės teise turimų pastatų ir statinių (statomų ar pastatytų) eksploatacijai ir kuri nepriskirta valstybės išperkamai žemei, gražinama natūra. Teisės ir pareigos pagal žemės nuomos sutartį pereina žemės savininkui. Įstatymo projektu siūloma piliečiams už miestų teritorijoje esančią valstybės išperkama žemę ir vandens telkinius atlyginti lygiaverčiu miško sklypu, esančiu kaimo vietovėse, nes miesto miškai yra valstybinės reikšmės ir jie negali būti privatizuojami.

Šiuo metu piliečiai turi galimybę pasirinkti žemės gražinimą mišku.

TAUTINĖS MAŽUMOS

Tautinės mažumos Lietuvoje yra ženkli Lietuvai visuomenės dalis. Tautinės mažumos yra Lietuvos turtas, kuriuo reikia rūpintis ir kurį reikia puoselėti.

LLRA-KŠS kadencijos metu dirbo tautinių mažumų teisių gynimo klausimais, aktyviai teikė įstatymo projektus, užtikrinančius Lietuvoje gyvenančioms tautinėms mažumoms pagrindines teises ir laisves. Taip pat raštu kreipėsi į Europos institucijas siekdama Lietuvoje galiotų tokie pat tautinių mažumų teisių standartais kaip ir kituose Europos Sąjungos valstybėse ir kitose civilizuotose šalyse. Frakcija 5 kartus buvo susitikusi su Europos saugumo bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) atstovais. Susitikimų metu buvo detaliam aptariamoms tautinių mažumų problemoms Lietuvoje: rinkimų slenksčio vienodas reikalavimas, rinkimų medžiagos ir biuletenių tautinių mažumų kalba nebuvimas, apygardų ribų perbraižymas, gimtosios kalbos vartojimo visuomeniniame gyvenime problemos, nacionalinės televizijos politika, nukreipta prieš tautines mažumas.

2013 metais LLRA-KŠS frakcija užregistravo Seimo nutarimo dėl 1991 m. sausio 29 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos - Atkuriamojo Seimo priimto Tautinių mažumų įstatymo Nr. I-1007 nuostatų įsigaliojimo projektą, kuris užtikrintų, kad iki to laiko, kol bus priimtas naujas Tautinių mažumų įstatymas galiotų 1991 m. sausio 29 d. įstatymo nuostatos. Šis teisės aktas taip pat užtikrintų, kad administracinėse teritorinėse vienetuose, kuriuose kompaktiškai gyvena kuri nors tautinė mažuma, vietos įstaigose ir organizacijose greta valstybinės kalbos būtų vartojama tos tautinės mažumos kalba bei informaciniai užrašai greta lietuvių kalbos galėtų būti ir tautinės mažumos kalba.

Frakcija 2013 metais parengė ir registravo Tautinių mažumų įstatymo projektą, kuriuo siekiama įtvirtinti pagrindinius tautinių mažumų teisių ir laisvių apsaugos principus viename teisės akte – LR Tautinių mažumų įstatyme.

Frakcija 2014 m. parengė ir registravo dar vieną Tautinių mažumų įstatymo projektą, kuris buvo suderintas su Vyriausybės sudaryta darbo grupe ir atitiko tarptautinius standartus.

Dar nuo 2008-2012 m. Seimo kadencijos yra užregistruotas dar vienas Tautinių mažumų įstatymas, tačiau ir jis ir visi kiti nepriimti, nes Vyriausybė neįgyvendina programos, tuo pačiu rodo atsainų požiūrį į kitataučius piliečius, nesprendžia jiems rūpimų klausimų ir problemų.

LLRA-KŠS Seimo nariai kartu su kitais partijos politikais per pastaruosius keturis metus išsiuntė 12 kreipimusi įvairių Europos sąjungos įstaigų vadovams.

SOCIALINĖ APSAUGA, EMIGRACIJA IR DEMOGRAFINĖ APLINKA

Socialinė politika yra viena svarbiausių viešosios politikos sričių, kurioje sprendžiami klausimai, susiję su žmogaus poreikiais ir gyvenimo kokybe ir skurdo mažinimu. Nuo jos tiesiogiai priklauso piliečių ir visos šalies ateitis. Šiandien Lietuvoje politiniai sprendimai dažnai priimami labiau remiantis emocijomis, laikinai užglaistant visuomenę sukrečiančius atvejus ir problemas. Tačiau trūksta kryptingos, ilgalaikės strategijos mažinant socialinę atskirtį, emigraciją bei demografinį nykimą.

LLRA – KŠS partija 2012 metų Seimo rinkimų programoje numatė, kad dės visas pastangas, kad minimalus atlyginimas būtų ne mažesnis kaip 1200 litų. Tai buvo pačios tiksliausios prognozės kadencijai. Šiuo metu minimalus atlyginimas yra 380 Eur ir siekia apie 50 proc. nuo VMDU. Tačiau tai nepakankama suma vertinant prekių ir paslaugų kainų šuolį po euro įvedimo.

Frakcija parengė ir įregistravo Valstybinio socialinio draudimo pensijų įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo siekiama nustatyti, kad Valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos pagrindinė dalis yra kintanti ir lygi 25 procentams vidutinio šalies darbo užmokesčio dydžio. Šis įstatymo pakeitimas leis iš karto padidinti senatvės pensijas vidutiniškai 32 procentais, o toliau pensijos būtų indeksuojamos atsižvelgiant į vidutinį šalies darbo užmokestį. Šiam projektui Seimas pritarė po pateikimo ir šiuo metu projektas svarstomas Seimo komitetuose.

Frakcijos nariai aktyviai dalyvavo Seimo sudarytoje darbo grupėje, kuri nusprendė, kad sumažintą pensijų dalį privalu grąžinti ir nustatė sumažintų pensijų kompensavimo planą.

Frakcija 2014 metais dalyvavo rengiant ir registravo Valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo įstatymo pakeitimą, kuris numato, kad ekonominės krizės metu sumažintų pensijų dalis asmens mirties atveju būtų kompensuojama šio asmens teisėtiems paveldėtojams. Seimas šiam projektui nepritarė. Tačiau 2016 metais frakcijos nariai parengė ir įregistravo dar vieną savo esme niekuo nesiskiriantį įstatymo projektą, kuriam tikimasi bus pritarta, kadangi pasirašė daug kitoms frakcijoms priklausančių Seimo narių.

Frakcija aktyviai remia daugiavaikes šeimas ir siekia gerinti Lietuvos demografinę padėtį ir gimstamumą. Tuo tikslu buvo registruotas Išmokų vaikams įstatymo 6 straipsnio pakeitimo įstatymas, kuris numato šeimoms skirti kas mėnesį 120 Eur gimus antrajam ir kitiems vaikams. Taip pat LLRA-KŠS frakcijos parengtas ir užregistruotas Šeimos kortelės įstatymo projektas, kuris skirtas šeimoms, auginančioms 3 ir daugiau vaikų. Šeimos kortelė apims platų prekių ir paslaugų rinkinį, kuris Šeimos kortelės turėtojams bus prieinamas palankesnėmis ir naudingesnėmis sąlygomis. Šeimos kortelės turėtojams būtų taikomos nuolaidos ir lengvatos transporto paslaugoms, sporto ir laisvalaikio paslaugoms, vaikų užimtumo paslaugoms ir kt. Programa apjungtų tiek valstybės, tiek privataus sektoriaus teikiamas lengvatas ir nuolaidas. Šiems projektams Seimas pritarė po pateikimo ir šiuo metu projektai svarstomi Seimo komitetuose.

Frakcijos nariai taip pat dalyvavo rengime ir palaikė Šeimos stiprinimo įstatymo projektą, kuris 2016 metais buvo registruotas Seime.

Frakcija 2015 metais parengė ir įregistravo nutarimą ir rezoliuciją dėl Vyriausybės įstaigų, kitų institucijų ar įstaigų, atliekančių viešąjį administravimą, savivaldybių ir kitų biudžetinių įstaigų bei organizacijų darbuotojų, nepriskiriamų valstybės tarnautojų kategorijai, tarnybinių atlyginimų dydžių. Šis teisės akto projektas numato atlyginimų viešojo sektoriaus kvalifikuotą darbą dirbantiems darbuotojams padidėjimą. Eilę metų didėjant MMA šios kategorijos darbuotojų atlyginimai nedidėja ir greitai gali susilyginti su minimalaus atlyginimo dydžiu. Seimas pritarė šiam teisės aktui.

Frakcija 2014 m. registravo Užimtumo rėmimo įstatymo projekto pakeitimo projektą, kuriuo numatoma padidinti 50-64 metų amžiaus žmonių užimtumo lygį. Įstatymo projektas nukreiptas į tai, kad būtų galima efektyviau panaudoti vyresnio amžiaus žmonių darbo potencialą, jų patirtį, įtraukiant juos į darbo rinką, socialinį aktyvumą.

SVEIKATOS APSAUGA

Būtina ieškoti būdų, kaip gerinti sveikatos apsaugos sistemą Lietuvoje, kad ji būtų prieinama pacientui ir taupant lėšas nenukentėtų paslaugų kokybė.

Frakcija ėmėsi konkrečių veiksmų skiriant didesnes kvotas paliatyviąsias paslaugas teikiančioms ligoninėms, hospisui.

Frakcija palaikė iniciatyvą mažinti PVM vaistams.

LLRA-KŠS frakcija visada palaikė ir palaikys įstatymų projektus, kurie orientuoti į sveikatos apsaugos sistemos tobulinimą, kad ji būtų aiški, skaidri ir teisinga.

KULTŪRA, SPORTAS IR JAUNIMO POLITIKA

LLRA-KŠS frakcijos nariai visada aktyviai palaikė įstatymo projektus, kurie susiję su jaunimo užimtumu, savo kultūros puoselėjimu, jaunosios kartos kultūrinės kompetencijos kėlimu, bei įstatymus, susijusius su „sportas visiems“ idėjomis, sporto aikštynų įrengimų kaimo vietovėse.

Frakcijos nariai visada remia finansiškai, įsteigia prizus ar kitaip palaiko įvairius sporto ar kultūros renginius, kurie prisideda prie jaunimo ir kitų amžiaus grupių asmenų užimtumo ir sveikos gyvensenos skatinimo.

KRAŠTO APSAUGOS POLITIKA

2015 m. LLRA-KŠS frakcija palaikė įstatymo projektą, kuris grąžino šauktinių kariuomenę. LLRA – KŠS laikosi nuostatos, jog šauktinių kariuomenė turi būti, tačiau versti jaunuolius atlikti privalomąją karo tarnybą negalima. Tuo tikslu reikia skatinti ir plėsti savanorišką tarnybą ir „auginti“ profesionalių karių kariuomenę. Tokiu būdu kasmet tarnauti būtų šaukiami išimtinai savanoriai, o tai užtikrintų kariuomenės profesionalumą.

TEISINGUMO UŽTIKRINIMAS IR KOVA SU KORUPCIJA

Šiuolaikinėje Lietuvos teisės doktrinoje pripažįstama, jog baudžiamoji atsakomybė yra kraštutinė priemonė ginant visuomenę nuo įvairių teisės pažeidimų. LLRA-KŠS frakcija 2014 m. registravo Baudžiamojo kodekso 287 straipsnio pakeitimo projektą siekdama sugriežtinti atsakomybę už psichinės prievartos bei fizinio smurto panaudojimo prieš valstybės tarnautojus ar viešojo administravimo funkcijas atliekančius asmenis ir taip atgrasyti nuo įstatymus pažeidžiančių veiksmų.

Frakcija 2015 metais balsavo už tai, kad duomenys apie prisipažinusius buvusius sovietų specialiosios tarnybos KGB bendradarbius būtų paviešinti visuomenei. Tačiau Seimo dauguma nusprendė dar 75 metams šių duomenų neatskleisti.

DVASINGUMO PUOSELĖJIMAS. BAŽNYČIA

LLRA-KŠS palaikė įstatymų projektus numatančius gerinti pensinio amžiaus sulaukusių tradicinių religinių bendruomenių dvasininkų finansinę padėtį.

Frakcija kasmet formuojant kitų metų valstybės biudžetą teikia pasiūlymus dėl lėšų skyrimo bažnyčių rekonstrukcijoms.

LLRA-KŠS frakcija kadencijos pradžioje registravo Gyvybės prenatalinėje fazėje apsaugos įstatymo projektą. Šio projekto tikslas apsaugoti žmogaus gyvybę nuo jos pradėjimo. Projektas sulaukė didelio susidomėjimo, buvo diskutuojamas įvairiuose darbo grupėse, konferencijose. Šio projekto svarstymas Seime užtruko ir šis projektas vis dar nėra priimtas.

Frakcija vieningai balsavo prieš eutanaziją. Gyvybės atėmimas yra nusikaltimas, kuris negali būti įteisintas ir nebaudžiamas.

LLRA-KŠS frakcija dalyvavo rengiant ir palaikė Konstitucijos 38 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymo projektą, kurio tikslas Konstitucijoje aiškiai įtvirtinti, kad šeimos institutas yra kildinamas iš santuokos, kuri suprantama kaip laisvas vyro ir moters susitarimas. Šis Konstitucijos pakeitimas Seime jau praėjo svarstymo stadiją.

Šiais metais Seimas svarstė Pagalbinio apvaisinimo įstatymą. Šis projektas parengtas siekiant realiai padėti nevaisingoms poroms susilaukti vaikų, atsižvelgiant į dar negimusio žmogaus teises bei užkertant kelią neribotai embrionų produkcijai, jų šaldymui. Projektą vienbalsiai parėmė visa LLRA-KŠS frakcija.

2013 m. rugsėjo 10 d. Seime vyko LLRA-KŠS frakcijos bei jos nario Jaroslavo Narkevič surengtas Palaimintojo Popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje dvidešimtmečio minėjimas, buvo pristatyta paroda „Liudykite Kristų“.

2015 metų rudenį LLRA-KŠS frakcijos seniūnės iniciatyva buvo suorganizuota konferencija „Neatrastos turizmo galimybės: Vilnius - Gailestingumo miestas“. Konferencijos tikslas – aptarti Dievo Gailestingumo metus bei skirti ypatingą dėmesį Dievo Gailestingumo kulto vietoms Vilniuje.

LLRA –KŠS frakcijos nariai kadencijos metu reguliariai dalyvavo Seimo narių susitikimuose su vyskupais ir kunigais.

III APIBENDRINIMAS

LLRA-KŠS frakcijos nariai nuolat aktyviai dirba tiesiogiai su rinkėjais. Frakcijos nariai reguliariai rengia susitikimus su rinkėjais, dalyvauja konferencijose, diskusijose, kituose renginiuose, palaiko kontaktus su valstybės institucijomis, asocijuotomis struktūromis, seka, gilina ir siūlo sprendimus savo kompetencijos klausimais.

Gero ir produktyvaus bendradarbiavimo su savivaldybėmis dėka bei gilinimasis į Vilniaus krašto gyventojų problemas LLRA-KŠS frakcijos nariai ne kartą teikė pasiūlymus valstybės biudžetui, siekdami gauti finansavimą projektams, kurie skirti pagerinti gyventojų gyvenamąją aplinką bei sumažinti atotrūkį tarp miesto ir kaimo. Įgyvendinti investiciniai projektai, atlikta gyvenamųjų pastatų renovacija, sutvarkyti keliai ir t.t.

Atliktas darbas ir įgyta patirtis leidžia matyti tolimesnius darbus, apibrėžti ateities tikslus, siekiant užtikrinti visų gyventojų ir kiekvieno asmeniškai gerovę ir patrauklią gyvenamąją aplinką.

LLRA – KŠS frakcijos vardu
Seniūnė Rita Tamašunienė